№ 35 (820)
МАРТ
12 лун
1938 во

Став странајасса проԉетарііјас, ӧтувтчӧј!

КОМІ КОМСОМОԈЕЦ

Гаԅет лежӧны
ВЛКСМ
Комі Обком
ԁа Сыктывкарса
Горком

ЧУԂОВІШЩНӦЈ ПРЕСТУПԈЕԊІЈЕЈАСЛӦН ЦЕП

Антісӧветскӧј „право-троцкістскӧј блоклӧн" процесс вылын помалӧма подсуԃімӧјјасӧс ԁопросітӧм. Сіӡім лун чӧжӧн восса засеԃаԋіјјас вылын, рабочӧјјас, колхозԋікјас, сӧветскӧј інтеԉԉігенціја ԃејатеԉјас ԁырјі, став мір воԋын, суԁ поԁробнӧ ԁа бура ԁокументалнӧј ԁаннӧјјас ԁа поԁсуԃімӧјјаслӧн ԁа свіԃетеԉјаслӧн показаԋіјјас поԁув вылын, разберітіс фашістскӧј заговорщікјас банԁаӧс—Бухарінлыс, Рыковлыс, Јагоԁалыс, Крестінскіјлыс ԁа мукӧԁјаслыс зев ԍӧкыԁ преступԉеԋіјјас.

Суԃебнӧј ԍлеԁствіје установітіс обвінітеԉнӧј заключеԋіјелыс жужыԁ правԁивост ԁа тырвыјӧ обоснованност. Сіӡім лун сӧветскӧј страна ԁа став мірса ужалыс јӧз зев ыжыԁ вніманіјеӧн віӡӧԁіс сы бӧрся, кыӡі ніт бӧрса ніт разаліс суԁ шпіонјас, провокаторјас, мортвыјсјас, отравіԉјас „право-троцкістскӧј блок" преступԉеԋіјјаслыс клубок, преступԉеԋіјјаслыс, коԁјаслыс став гнусностсӧ гіжны абу тыр нароԁнӧј сорнілӧн словарыс.

Рӧԁіналы поԁлӧј ізмена јітсіс рӧԁіналыс меԁбур піјанӧс чуԃовішщнӧј вівмјаскӧԁ. Троцкіјлӧн, Бухарінлӧн, Рыковлӧн, Јагоԁалӧн, вескыԁ заԁаԋіје серті вӧлі вівма Кіров, Менжінскіј, Куjбышев јортјасӧс, вівма веліčајшӧј пісатеԉ Аԉексеј Максімовіч Горкіјӧс ԁа сылыс пісӧ.

Тупкӧса засеԃаԋіје вылын поԁсуԃімӧјјас Раковскіј, Грінко, Роԅенголц ԁа Крестінскіј ԍетісны показаԋіјјас ӧткымын іностраннӧј госуԁарствојасса ӧткымын офіціаԉнӧј преԁставітеԉјаскӧԁ асланыс ізменіческӧј ԁа шпіонскӧј јітӧԁјас јылыс.

Суԁ вылын вӧлі стӧча установітӧма, кыӡі сіјӧ преԁставітеԉјассӧ, коԁјаскӧԁ вӧлі јітчӧмаӧс антісӧветскӧј „право-троцкістскӧј блокыс" вылыжык інԁӧм заговорщікјас, сіӡі і наӧн преԁставԉајтан госуԁарствојассӧ.

Преԁварітеԉнӧј ԁа суԃебнӧј ԍлеԁствіјјас тырвыјӧ установітісны, мыј преступнӧј банԁа, коԁі возглавԉајтӧ Троцкіјӧн, Бухарінӧн, Рыковӧн ԁа мукӧԁ мерзавецјасӧн, замышԉајтіс сӧветскӧј страна вылӧ вражԃебнӧј госуԁарствојаслы ускӧԁчӧн ԁастӧм ԁа кӧсјіс војна случајын востны фронт фашістскӧј агрессорјаслӧн арміјајаслы. Тајӧ могыслы служітісны шпіонаж, ԃіверсіјајас, террорістіческӧј актјас.

Рабочӧј класс ԁінӧ, колхознӧј крестанство ԁінӧ лутӧј лӧглунӧн „право-троцкістскӧј блок" ӧтувтіс аслас раԁјасын быԁсікас сволочсӧ: меԋшевікјасӧс, есерјасӧс, ӡіновјевецјасӧс ԁа мукӧԁјасӧс.

Најӧ лӧсӧԁчісны бырӧԁны уна мілліон ужалыс јӧзӧс, начкыны сӧветскӧј томјӧзӧс, тыртны став страна вірӧн, меԁым рабочӧј класс ԁа крестанство лыјас вылын восстановітны капіталістіческӧј строј. Најӧ гӧтӧвітчісны талавны сӧветскӧј нароԁлыс став завојеваԋіјејассӧ, став ԁостіжеԋіјејассӧ.

Суԁ вылын тырвыјӧ јасностӧн установітӧма, мыј абу случајнӧјӧс право-троцкістскӧј шпіонјаслӧн, преԁатеԉјаслӧн, провокаторјаслӧн тајӧ преступԉеԋіјејасыс. Најӧ ԋајтӧс заговорјаслӧн цепыс мунӧ проԉетарскӧј соціалістіческӧј революціјалӧн став 20 во чӧжыс. Процесс ерԁӧԁіс заговорлыс обстојатеԉство, коԁӧс вӧлі котыртӧма Троцкіјлӧн ԁа Бухарінлӧн „левӧј" есерјаскӧԁ ӧтлаын 1918 воын, Брестскӧј мір заклучітан каԁӧ. Том сӧветскӧј республікаӧс тајӧ ԍӧкыԁ каԁнас преԁатеԉјас Бухарін ԁа Троцкіј кӧсјісны провокаторскӧј лозунгјас улын востны ӧӡӧсјас германскӧј імперіаԉістјаслы ԁа роч буржуаӡіјалы. Најӧ замышԉајтісны ԁа ԁастісны соціалістіческӧј революціјалыс вожԁјасӧс—Ԉенінӧс, Сталінӧс, Свердловӧс вівм. Сӧмын буржуаӡіјалӧн меԁса поԁлӧј холопјас, сӧмын гаԁјас человеческӧј образын вермісны думајтны тајӧ чуԃовішщнӧј преступԉеԋіјесӧ. Сӧмын шпіонјас ԁа провокаторјас мозгын верміс чужны тајӧ поԁлӧј мӧвпыс.

1918 воын Бухарінлӧн ԁа Троцкіјлӧн поԁлӧј замыселјас ԍветын сувтӧ збыԉ, зловешщӧј віԁын і троцкістско-бухарінскӧј шпіонјаслӧн болшевістскӧј партіјаса ԁа сӧветскӧј правітеԉствоса вескӧԁлысјаслы паныԁ бӧрјажык заговор. 1918 воын Ԉенінӧс, Сталінӧс, Свердловӧс вівм ԁастӧм тырвыјӧ југԁӧ і Сергеј Міроновіч Кіровӧс вівм, і Куjбышев јортӧс, Менжінскіј јортӧс, Аԉексеј Максімовічӧс чуԃовішщнӧја отравітӧм.

Војнаын сӧветскӧј республікаӧс поразітӧм ԁа буржуаӡіјалӧн побеԁа—со мыј вӧлі 1918 воса троцкістско-бухарінскӧј преԁатеԉскӧј замысел поԁулын. Ӧні ӡік-нін јаснӧ, мыј Троцкіј ԁа Бухарін участвујтісны лево-есеровскӧј мјатеж ԁастӧмын, Ԉенін олӧм вылӧ террорістка Капланлӧн злоԃејскӧј покушеԋіјеын. Процесс установітіс, мыј 1920 воын Троцкіјлӧн поԁ-

(Помсӧ віӡӧԁ 2 лістб.).

Комі АССР Ісполком берԁса сӧветскӧј строітеԉство куӡа курсјас вылын велӧԁчысјас Ԋіна Ԍеԋкіна ԁа Ката Васіԉева лыԃӧны „Комі АССР-са Верховнӧј Сӧветӧ бӧрјысӧмјас јылыс Положеԋіјелыс" проект.

АБУ ԊЕКУЩӦМ ПӦШЩАԁА ФАШІСТСКӦЈ БАНԂІТЈАСЛЫ

Понјаслы—понлӧн і ԍмерт

„Право-троцкістскӧј блок" ԋіма заговорщіческӧј группаса участԋікјас вылын муныс процессӧн тӧԁмасӧм бӧрын, мі, Шојнатыса среԁнеј школаыс велӧԁчысјас, ыжыԁ возмущеԋіјеӧн ԁа лӧглунӧн прокліңајтам рӧԁіналы поԁлӧј ізменнікјасӧс ԁа преԁатеԉјасӧс.

Налы ез уԁајтчы торкны міјанлыс гажа ԁа шуԃа олӧмнымӧс, коԁӧс міјанлы ԍетіс коммуністіческӧј партіја ԁа сӧветскӧј власт ԁај, ԋекор оз уԁајтчы фашістскӧј мерзавецјаслы пӧртны олӧмӧ асныныс планјассӧ. Славнӧј наркомвнуԃеԉецјас, сталінскӧј нарком Јежов јорт вескӧԁлӧм улын ԁа сӧветскӧј нароԁ отсӧгӧн бертасны вужнас став ԁа быԁсікас врагјасӧс ԁа налыс поԁлӧј коԉасјассӧ.

Оз вермы лоны места фашістскӧј выроԁокјаслы сӧветскӧј му вылын. Мі корам СССР Верховнӧј Суԁ Војеннӧј Колԉегіјалыс пріговорітны тајӧ банԃітјассӧ наказаԋіјелӧн высшӧј мерӧ—ставнысӧ ӧтітӧг лыјлыны.

Шојнаты шӧр школаса велӧԁчысјас німсаԋ
—**Попов Је.**

Піоԋерскӧј аттӧ Наркомвнуԃеллы!

Гнуснӧј банԃітјас Бухарін, Рыков ԁа налӧн фашістскӧј шајкаыс кӧсјылісны путкыԉтны сӧветскӧј власт, мырԃыны міјанлыс шуԁа олӧм, ԍетны міјанлыс ԁона рӧԁіна фашістскӧј варварјаслы. Ез збылмыны налӧн кӧсјысӧмјасныс. Славнӧј наркомвнуԃеԉецјас орӧԁісны налыс вірӧс кіјаснысӧ.

Мі ыстам пӧс піоԋерскӧј аттӧ славнӧј наркомвнуԃеԉецјаслы ԁа наӧн вескӧԁлысь сталінскӧј Нарком Ԋіколај Івановіч Јежов јортлы. Меԁ најӧ і воӡӧ сіӡ-жӧ ԍуса віӡасны міјан сӧветскӧј нароԁлыс шуԁа олӧмсӧ быԁ сікас врагјасыс.

Час ԊСШ-са піоԋерјас ԁа велӧԁчысјас

Лыјлыны ӧтітӧг ставнысӧ

Ајкінаса ԊСШ-ын велӧԁчысјас асланыс мітінгјас вылын, коԁјас мунісны быԁ классын, корӧны СССР Верховнӧј Суԁ Војеннӧј Колԉегіјаӧс суԃітны право-троцкістскӧј фашістскӧј банԃітјасӧс ставнысӧ ӧтітӧг лыјлыны. Велӧԁчысјас асланыс сорнінјасын шуӧны—абу места фашістскӧј понјаслы сӧветскӧј му вылын.

Малафејев.

Ԍмерт фашістскӧј понјаслы

Ԋобԁін ԊСШ-са велӧԁчысјас тӧԁмасӧны антісӧветскӧј „право-троцкістскӧј блок" вылын процесс матеріалјасӧн. Велӧԁчысјаслӧн ԍӧлӧмјас тырӧма ыжыԁ лӧглунӧн фашістскӧј мортвыјсјас ԁоро. Најӧ корӧны бырӧԁны сӧветскӧј му вылыс ԁурмӧм понјасӧс.

Ал. Макаров.

ІСПАԊІЈАСА ФРОНТЈАС ВЫЛЫН

(Паріжсаԋ ԁа Барселонасаԋ ТАСС јуӧртӧмјас серті)

АСЫВВЫВ (АРАГОНСКӦЈ) ФРОНТ

Оборона куӡа іспанскӧј міністерство јуӧртӧм серті, мјатежнікјас март 9-ӧԁ лунԍа асылӧ нуӧԁісны наступԉеԋіје, коԁі наӧн ԁастысіс республіканецјасӧн Теруеԉ евакуірујтӧм бӧрын став каԁ чӧжӧ. Мјатежнікјаслыс атака вӧлі нуӧԁӧма кујім разнӧј направԉеԋіјеын уна авіаціја, артіԉԉеріја ԁа танкјас отсӧгӧн. Мјатежнікјаслы уԁајтчіс востны Фуентетоԁос ԍікт. Вівеԉ ԁеԉ Ріје секторын республіканецјас кутісны мјатежнікјаслыс наступԉеԋіје Мрабуело ԁорын.

ЦЕНТРАԈНӦЈ ФРОНТ

Гавас агентство јуӧртӧм серті, Ԉа Гранк секторын мјатежнікјас бостісны ԃеԉ Ревентон нӧрыс.

Мукӧԁ фронтјас вылын абуӧс ԋекущӧм тӧԁчана операціјајас.

АВІАЦІЈАЛӦН ԂЕЈСТВІЈЕЈАС

Март 9-ӧԁ лунԍа асылын фашістскӧј авіаціја бомбарԃірујтіс Реус кар (Таррагона ԁорын). Артавсӧ 20 вівм ԁа 25 раԋітӧм морт. Луншӧрнас фашістскӧј самоԉотјас шыбітісны бомбајас Торпоса вестын (Таррагона рытыв-лунвывланын), кӧні артавсӧ 18 вівм ԁа 150 раԋітӧм морт. Республіканскӧј авіаціја ԋекымыныс бомбарԃірујтіс мјатежнікјаслыс војеннӧј објектјас асыввыв фронт вылын.

„Јермак" Фінскӧј заліввын

„ЈЕРМАКЛӦН" БОРТ, 10. (ТАСС-лӧн спецкор). Встретітім Фінскӧј залівын торосістӧј ԍӧкыԁ јі. Сы вӧсна, мыј јіјас форсірујтӧм вылӧ колӧ іметіны гырыԍ запас ізшом, шуӧма пырны ізшомлыс запасјас соԁтӧм могыԍ Таллінӧ.

Кыӡ вістаԉӧ О. Ј. Шміԁт јорт, Ԉенінграԁын лоам март 15-ӧԁ луныс ԋе воӡҗык.

Комсомолӧ прімітӧма 17 том мортӧс

Јемԁін ԊСШ берԁса комсомолскӧј організаціја піоԋерјас пӧвсын котыртіс комсомоллыс устав ԁа программа велӧԁан кружок, кӧні велӧԁчӧ 24 морт.

Ӧні піоԋерјас ԍетісны шыӧԁчӧм первічнӧј комсомолскӧј організаціјаӧ комсомолӧ прімітӧм јылыс. Меԁбур 17 піоԋерӧс комсомолскӧј організаціја прімітіс комсомолӧ. **А. Кызроԃева.**

70

ЧУԀОВІШЩНӦЈ ПРЕСТУПԈЕԊІЈЕЈАСЛӦН ЦЕП

ручнӧјјас котыртлісны покушеԋіје Сталін јорт олӧм вылӧ.

Ԁас војас чӧж ез ԁугӧԁлыны троцкістско-бухарінскӧј заговорщікјас, преԁатеԉјас, шпіонјас Ԉенін—Сталін партіјакӧԁ, сӧветскӧј правітеԉствокӧԁ меԁса гнуснӧј тыш. Маскірујтчӧмӧн, асԍыныс поԁлӧј шпіонскӧј чужӧмсӧ ԅебӧмӧн, најӧ пыр преԍлеԁујтлісны ӧті і сіјӧ-жӧ цеԉ: Сӧветскӧј правітеԉство путкыԉтӧм, партіјаса ԁа правітеԉствоса вескӧԁлысјасӧс віалӧм, іностраннӧј правітеԉствојаслы шпіонскӧј отсӧг, капіталістјаслыс ԁа помещщікјаслыс власт реставрірујтӧм.

Абу случајнӧј став поԁлӧј політікаыс „право-троцкістскӧј блоклӧн" соціалістіческӧј інԁустріалізаціја орӧԁӧм вылӧ, віԅму овмӧс коллектівізірујтӧм орӧԁӧм вылӧ, соціалістіческӧј строітеԉство став јукӧнјасын вреԁітеԉство вылӧ. Абу случајнӧ націонал-фашістскӧј банԁајас ізменніческӧја котырталӧм, Сӧветскӧј Сојуз торјӧԁӧм ԁа сіјӧс імперіалістіческӧј хішщнікјасӧн закабалітӧм ԁастӧм. Таԇі ненавіԁітны сӧветскӧј страна, таԇі ненавіԁітны сылыс меԁбур пијансӧ, тащӧм ԁјаволскӧј хлаԁнокровијеӧн віавны, травітны нароԁлыс веліқӧј благороԁнејшӧј піјанӧ, таԇі зверскӧја замучітны Горкіјӧс вермісны сӧмын нароԁлӧн заклатӧј врагјас, сӧмын звермӧм буржуазіјалӧн слугајас ԁа холопјас, сӧмын фашістскӧј развеԁкајаслӧн најомнікјас, сӧмын меԁса презреннӧј шпіонјас ԁа провокаторјас.

Революціја самӧј завоԁітчӧмсаң тајӧ банԁітјасыслӧн главарјасыс пӧртлісны олӧмӧ контрреволюціоннӧј буржуазіјалыс вӧла. Најӧ асԍыныс поԁлӧј ужсӧ вӧчісны асланыс кӧзајевалы, іностраннӧј развеԁкајаслы ԁа генералнӧј штабјаслы раԁлӧм вылӧ. Налы уԁајтчіс вӧчны міјанлы не еща беԁа. Налы уԁаччіс нещыштны міјан пӧвсыс прекраснӧј јӧзӧс, пламеннӧј болшевікјасӧс, меԁса благороԁнӧј болшевікјасӧс. Но војна ԁа сӧветскӧј сојузлыс пораженіје ԁастан налыс провокаторскӧј замыселјассӧ разоблачітӧма, налыс основнӧј позјассӧ жугӧԁлӧма, налӧн главарјасыс ізԁыхајтӧны ӧті бӧрса мӧԁ, коԁјасӧс нырыштӧма сӧветскӧј нароԁ кокӧн.

Лӧглунӧн віԅӧԁӧ фашістскӧј буржуазіја асԍыс развеԁкајассӧ тајӧ жугӧԁӧм вылас. Сӧветскӧј нароԁ Ԉенін—Сталін партіја вескӧԁлӧм улын босьтіс нӧшта ӧті ыжыԁ побеԁа. Кӧрт ленінско-сталінскӧј ӧтувјалунӧн вынјӧра сӧветскӧј му. І сӧмын отпетӧј негоԁјајасӧс, најомнӧј шпіонјасӧс ԁа провокаторјасӧс, профессіоналнӧј мортвиысотравітеԉјасӧс вермас вербујтны фашістскӧј развеԁка аслас нај ужјас вылӧ.

Не ԅебсыны тајӧ сволочыслы сӧветскӧј нароԁ пӧвсын! Зев ыжыԁ напряженијеӧн, слабмывтӧм інтересӧн віԅӧԁӧ став сӧветскӧј страна „право-троцкістскӧј блок" вылын процесс бӧрса. Сіјӧ велӧԁчӧ сыӧ, кыԇі тӧԁмавны шпіонјасӧс ԁа преԁатеԉјасӧс ԁа кыԇі нӧјтны тајӧ нечістсӧ. Зев ыжыԁ оціетітеԉнӧј уж вӧчіс сӧветскӧј развеԁка, коԁӧн вескӧԁлӧ славнӧј болшевік, сталінскӧј Нарком Јежов јорт. Чест і слава сӧветскӧј развеԁкалы!

Шпіонјасӧс ԁа провокаторјасӧс, вреԁітеԉјасӧс ԁа ԁіверсантјасӧс некуԁӧм пӧшщаԁатӧг бырӧԁӧмӧн, сӧветскӧј страна нӧшта оԁјӧжык мунас сталінскӧј маршрут куԅа, нӧшта озыржыка ԅорԅалас соціалістіческӧј култура, нӧшта гажжык лоӧ олӧмыс сӧветскӧј нароԁлӧн.

(„Правда" газетлӧн март 10 лунса переԁовӧј).

АНТІСӦВЕТСКӦЈ „ПРАВО-ТРОЦКІСТСКӦЈ БЛОК" ВЫЛЫН ПРОЦЕСС

Март 5-ӧԁ лунса рытја засеԁаԋіјелӧн ԁневнік

(П. м. Завоԁітчӧмсӧ віԅӧԁ колан номерыс)

Суԁ вужӧ мыжалана Бухарінӧс ԁопросітӧмӧ.

Бухарін ставсыс меԁвоԅ корӧ: лезны сылы ректыны суԁ воԅӧ „право-троцкістскӧј блоклыс" „іԁејнӧј багажсӧ" і секі-жӧ „связнӧј ізложенијеӧн". Преԁсеԁатеԉствујтыс Улріх јорт разјаснајтӧ мыжалана Бухарінлы, мыј сіјӧ обязан ӧткоԁа мукӧԁ мыжаланајаскӧԁ поԁԁержівајтчыны сӧветскӧј процессуалнӧј коԁексӧ ԁа сы вӧсна ԁолжен сетны вочакыв аслас непосреԁственнӧј ізменніческӧј, шпіонскӧј ԁа террорістіческӧј уж јылыс. Вышінскіј јорт вопросјас сӧкта улын Бухарін воԅӧ прізнајтӧ і соглашенијејаслыс налічије, коԁјасӧс кырымалӧма „право-троцкістскӧј блокӧн" германіјаса, японіјаса, англіјаса агрессівнӧј кругјаскӧԁ СССР-ӧс јуклан ԁа сӧветскӧј странаыс Украіна, Белоруссіја, Приморје торјӧԁан условијејас вылын.

— А кыԇі вреԁітеԉство јылыс? —сетӧ Вышінскіј јорт сугубо практіческӧј вопрос „право-троцкістскӧј блокса" горе-теоретіклы.

І Бухарін пін пырыс прізнајтӧ, мыј тајӧ контрреволюціоннӧј блокыс сувтӧԁліс ас воԅас могӧн вреԁітеԉство сӧветскӧј страналыс обороноспособностсӧ орӧԁӧм могыс.

— А ԁіверсіоннӧј актјас куԅа?—неумолімӧ воԅӧ јуасӧ госуԁарственнӧј обвінітеԉ.

Бухарін зілӧ мынтӧԁчыны, ескӧԁӧмӧн, мыј сіјӧ занімајтчіс сӧмын общщӧј руковоԁством проблематікаӧн ԁа іԁеологіческӧј сторонаӧн. Мыжалана Хоԁжајевӧс јуасӧмӧн, обвінеԋіје устанавлівајтӧ, мыј Бухарін сетавліс Хоԁжајевлы зев практіческӧј інԁӧԁјас вреԁітеԉство чорзӧԁӧм ԁа повстанческӧј отрјаԁјас котыртӧм јылыс, коԁјас нінӧм ӧтувјасӧ „іԁеологіјакӧԁ" оз кутны.

Жӧмԁалӧмӧн ԁа путајтӧмӧн Бухарін меԁбӧрын сознајтчӧ, мыј „право-троцкістскӧј блок" занімајтчіс повстанческӧј отрјаԁјас котыртӧмӧн ԁа мыј сіјӧ, Бухарін, нуӧ кывкутӧм сіјӧ поԁрывнӧј ужыс.

— Террорістіческӧј актјас котыртӧм вылӧ, партіјалыс ԁа сӧветскӧј властлыс вескӧԁлысјасӧс віӧм вылӧ установка блоклӧн вӧлі?—јуалӧ Вышінскіј.

— Сіјӧ вӧлі...

Прокурорӧн ԁопросітӧм Рыковлы быт лоі прізнајтны, мыј Сергеј Міронович Кіровӧс сӧԁејскӧја віӧмын організаторјас пӧвсыс ӧті Јенукіԇе преԁставлајтіс „право-троцкістскӧј блоклыс" вескыԁ јукӧнсӧ.

Тајӧ повоԁ куԅа ԁопросітӧм Јагоԁа вісталіс, мыј Рыков ԁа Јенукіԇе участвујтісны центр засеԁаԋіје вылын, кӧні вӧлі прімітӧма Кіровӧс віӧм јылыс шуӧм.

Госуԁарственнӧј обвінітеԉ ԁопросітӧ, кыԇі Бухарін 1918 воын ԁаԍтіс Влаԁімір Іԉіч Ԉенінӧс арестујтӧм ԁа віӧм. Бухарін поԁтвержԁајтӧ, мыј сіјӧ вӧлі Влаԁімір Іԉіч Ԉенінӧс арестујтӧмлӧн сторонникӧн, но отріцајтӧ, мыј ԁаԍтіс сіјӧс віӧм, ԁа муртса оз кевмыс, мыј сещӧм позанлунсӧ вӧлі ісклучітӧма.

— Тијан вӧлі 1918 воын Сталін јортӧс арестујтан план?—воԅӧ ԁопросітӧ Вышінскіј јорт.

Бухарін прізнајтӧ, мыј „левӧј" коммуністјаслӧн вӧлі Ԉенінӧс, Сталінӧс ԁа Свердловӧс арестујтан план, но воԅӧ отріцајтӧ мыј сетіс інԁӧԁјас најӧс віӧм јылыс.

Бухарінлӧн тајӧ ескӧԁӧмјаскӧԁ јітӧԁын госуԁарственнӧј обвінітеԉ суԁ воԅын хоԁатајствујтӧ свіԁетеԉјас пыԁԁі „левӧј" коммуністјас группаса вӧвлӧм участнікјасӧс: Јаковлевӧс, Осінскіјӧс, Манцевӧс, а сіз-жӧ левӧј есерјас ЦК-са вӧвлӧм шленјасӧс Карелінӧс ԁа Камковӧс корӧм јылыс. Суԁ могмӧԁӧ тајӧ хоԁатајствосӧ.

Сесса Бухарін завоԁітчӧ лектор тонӧн лыԁԁыны „право-троцкістскӧј блоклыс" установкајас, умнӧј термінјасӧн ԁа словеснӧј выкрутасјасӧн щӧгӧлајтӧмӧн. Сіјӧ вісталӧ лыԁтӧм програмкајас јылыс, пресловутӧј бухарінскӧј „школка" јылыс. Торја тщеславијеӧн тӧԁчӧԁӧ Бухарін, мыј сіјӧ ез вӧв контрреволюціјалӧн „стрелочнікӧн", а вӧлі сылӧн ліԁерјас пӧвсыс ӧтіӧн.

Преԁсеԁатеԉствујтыс разјаснајтӧ Бухарінлы, мыј сылӧн лоӧ тырмымӧн каԁ, меԁым сорнітны тащӧм сама темајас вылас аслас бӧрја кывјын ԁа воԅӧ сылы кутчысны аслас преступнӧј антісӧветскӧј ужлыс фактіческӧј сторонасӧ ізложітӧмӧ.

Суԁ зілӧ тӧԁмавны, кущӧм ногӧн Бухарін нӧшта 1918 воын-на зіліс кыпӧԁны кісӧ Ԉенін вылӧ, Сталін вылӧ, Свердлов вылӧ. Прокурор сетӧ мыжаланалы уна вопросјас, коԁјас јітчӧмаӧс Бухарінӧн воԅа каԁколастас заграніцаын олӧмкӧԁ.

Бухарін прізнајтӧ, мыј оліс 1912—13 војасын Австріјаын. Прокурор ԁопросітӧ, ез-ӧ вӧв сіјӧс сеԋі вербујтӧма поліціјаӧн. Бухарін сіјӧс отріцајтӧ.

Австріјаын аслас олӧм бӧрын Бухарін ԁыр каԁ чӧж оліс Амерікаын ԁа локтіс Россіјаӧ Јапоԋіја пыр, кытчӧ колччыліс мыјкӧ ԁыра кежлӧ.

Прокурор јуасӧ, ез-ӧ вӧв сіјӧс вербујтӧма развеԁка органјасӧн Амерікаын лібӧ Јапоԋіјаын. Бухарін разыгрывајтӧ жужыԁа возмущщајтчӧм. Но суԁса преԁсеԁатеԉ разјаснајтӧ, мыј прокурорлӧн вопросјасыс тырвыјӧ законнӧјӧс.

І збыԉ, кыԇі поԅӧ віставны, мыј Бухарін, сӧмын-на заграніцаыс революціоннӧј Россіјаӧ вӧӧм бӧрын, котыртіс тајнӧј заговор Ԉенінлы паныԁ. Еща-на тајӧ, сіјӧ мӧвпаліс кыпӧԁны кісӧ ужалыс јӧзлӧн геніалнӧј вожԁ Влаԁімір Іԉіч Ԉенін вылӧ.

Сор каԁ вӧсна Бухарінӧс ԁопросітӧм воԅӧ нуӧԁӧм вужӧԁӧ март 7-ӧԁ лунса асыв вылӧ.

(ТАСС).

Заграԋічнӧј печаԏ „право-троцкістскӧј блок" вылын процесс јылыс

ВЕНА, 10. Венскӧј газетјас поԁробнӧја јӧзӧԁӧны Јагоԁалыс ԁа сіјӧ сообщщнікјаслыс показанијејас тајӧ агентјаслӧн Горкіјӧс, Менжінскіјӧс ԁа Кујбышевӧс віӧм јылыс, а сіз-жӧ Јежов јорт олӧм вылӧ покушеԋіје јылыс. „Вінер Цејтунг" асԍыс јуӧртӧмсӧ јургӧԁалӧ: „Јагоԁа зіліс отравітны асԍыс преjемнікӧс". Мукӧԁ газетјас сіз-жӧ јуӧртӧны преступнікјас вылӧ показанијејас јылыс.

ПАРІЖ, 10. Антісӧветскӧј „право-троцкістскӧј блок" вылын процесс воԅӧ кыскӧ вніманіје французскӧј общщественностлыс.

Уныжык газет гіжӧ отчотјас процесс јылыс, коԁјасӧс јуӧртӧ Гавас. „Віктуар" Максімов - ԁіковскіј, Плетнев ԁа Казаков показанијејас јылыс јуӧртӧм куԅа јӧзӧԁӧ заметка јургіжӧԁ улын: „Ез вӧвлы врачјаслӧн,—мортвиысјаслӧн ціничнӧјжык прізнаԋіје". „Републік" тајӧ јуӧртӧм јургіжӧԁ улын: „Поԁсуԁімӧјјаслӧн вісталӧмјас ԁа меԁіцінскӧј експертізалӧн ԁоклаԁ поԁтвержԁајтӧны рол, коԁӧс ворсіс Јагоԁа".

Жорж Коно „Јуманітеын" гіжӧ, мыј, кӧԏ кыԅ абу жаԉ, поԁсуԁімӧјјас скамја вылын московскӧј процесс вылын абу главнӧј преступнікыс—Троцкіј. Култураԉӧн інтересјас, сіз-жӧ кыԇі свобоԁалӧн ԁа мірлӧн інтересјас требујтӧны преступнікјаслы чорыԁ возмеԁіје,—помалӧ Коно.

Кашен аслас статтјаӧн тӧԁчӧԁӧ, мыј право-троцкістскӧј банԁітјас ез імеітны некуԁӧм вужјас сӧветскӧј нароԁ массајасын, коԁі віԅӧԁӧ таја банԁа вылас вывті ыжыԁ зывӧктӧмӧн.

Март 7-ӧԁ лунса асја засеԁаԋіјелӧн ԁневнік

СССР-са Верховнӧј Суԁ Војеннӧј Коллегіјалӧн асја засеԁаԋіје вылын воԅӧ нуӧԁіс мыжалана Бухарінӧс ԁопросітӧм.

Бухарін быԁног кыщалӧ госуԁарственнӧј обвінітеԉ конкретнӧј вопросјас вылӧ вескыԁ вочакывјасыс, кыщалӧ јос пелӧсјас, быԁ зԁук лечсӧ зев паскыԁ објасненијејасӧ.

Прокурор воськов бӧрса воськов ерԁӧԁӧ гырԁӧм банԁітлыс преступленијејассӧ, ԁа Бухарін, стен берԁӧ топӧԁӧмӧн, прізнајтчӧ аслас уна шуштӧм злоԁејанијејасын.

Главнӧј ітог, коԁӧс поԁтверԁітӧма Бухарінӧс став ԁопросітӧмӧн, сыын, мыј сіјӧ вӧлі „право-троцкістскӧј блоклӧн" актівнӧј вескӧԁлысӧн, шпіонаж, ԁіверсіјајас, вреԁітеԉство непосреԁственнӧј котыртысӧн.

Бухарін—кулацкӧј восстанијејас непосреԁственнӧј котыртыс. Та могыс сіјӧ мӧԁӧԁліс асԍыс поԁручнӧј Слепковӧс, контрреволюціоннӧј ԁелӧјасын кваліфіцірованнӧј мастерӧс, Севернӧј Кавказӧ. Та могыс сіјӧ мӧԁӧԁліс Сібірӧ мерзавец Јаковенкоӧс. Бухарін інԁӧԁ сетіс Слепков јітчӧ Півоваров пыр казацкӧј контрреволюціоннӧј сојузса главарјаскӧԁ ԁа на пыр емігрантскӧј казацкӧј кругјаскӧԁ заграніцаын. Бухарін ошкіс аслас поԁручнӧјлыс, шпіон Караханлыс вочмӧстчӧм, коԁі нуӧԁіс ізменніческӧј сорнітчӧм немецкӧј фашістскӧј антісӧветскӧј заговорщщікјаслы отсӧг јылыс. Тајӧ сіјӧ, коԁі бытто сӧмын занімајтчіс руковоԁство „проблематікаӧн", торгујтіс сӧветскӧј муӧн, фашістскӧј отсӧгыс немецјаслы сӧветскӧј Украіна сетны кӧсјӧмӧн.

Белоруссіјаын націонал-фашістскӧј організаціја пыр „право-троцкістскӧј блок" ԁа сылӧн вескӧԁлыс Бухарін јітчӧны полскӧј развеԁкакӧԁ, полскӧј генералнӧј штабкӧԁ. Бухарін ԁа Рыков борԁ улын оруԁујтӧны сещӧм маторӧј шпіонјас, кыԇі

(Помсӧ віԅӧԁ 3 лістб.)

Аԋтісӧветскӧј „право-троцкістскӧј блок“ вылын процесс

Шаранговіч, Голоԁеԁ, Червјаков, Бухарін, Рыков вескӧԁлӧны најӧ ужӧн, оломӧ пӧртӧны польскӧј разведкалыԍ заԁаԋіјејас. Сӧветскӧј Сојузса рытыввыв форпостлыԍ Белорусскӧј ССР-лыԍ обороннӧј вынјӧр—орӧԁны зілӧмӧн. I панскӧј Польшакӧԁ jітӧԁ, кыӡі сознајтчӧ мыжалана, воӧ сыӧӡ, мыј „право-троцкістскӧј блоклыԍ“ заговорщікјас сӧгласујтӧны... польскӧј разведкакӧԁ Белоруссіјаын кывкутана постјас вылӧ выԉ работнікјасӧс назначітӧм. Фашістскӧј Польшаӧаԋ блоклы отсӧглыԍ Бухарін ԁа сылӧн пріснӧјјас, власт берԁӧ асланыԍ воан случајын, кӧсјысӧны сетны польскӧј панјаслы сӧветскӧј Белоруссіја.

Бухарін пыр тӧждысӧ шпіонскӧј jітӧԁјас паскӧԁӧм jылыԍ. Узбекістанӧ аслас ветлігӧн, сіјӧ вӧзјӧ аслас сподвіжнік Фајзулла Хоԁжајевлы лӧсӧԁны jітӧԁјас англіјскӧј резіԁентјаскӧԁ, мӧԁ ногӧн-кӧ, англіјскӧј разведкакӧԁ.

Ӧтувтчыны став контрреволуціоннӧј вынјаскӧԁ сӧветскӧј властлы паныԁ тыш інтересјасын—со віӡыс, коԁӧс нуӧԁӧ Бухарін. Есер Семенов пыр сіјӧ jітчӧ жугӧԁӧм есеровскӧј партіја колаԍјаскӧԁ Сӧветскӧј Сојузын і загрaԋіцаын. Есерјас сетӧны сӧгласіје блок поԁԁержітӧм вылӧ.

Муԋӧны гуса сорнітчӧмјас „право-троцкістскӧј блокӧн“ власт бостан случајын кулацкӧј політіка нуӧԁӧм вылӧ гараԋтіјајас jылыԍ, муԋӧны сорнітчӧмјас есерјаслыԍ ԁа меԋшевікјаслыԍ партіјајас легалізујтӧм jылыԍ, контрреволуціоннӧј партіјајаслыԍ коаліціоннӧј правітелство jылыԍ. 1936 воын Бухарін Рыковкӧԁ сорнітӧм бӧрын Ԋіколајевскіј пыр лӧсӧԁӧ jітӧԁ меԋшевікјаскӧԁ ԁа аӡӡӧ наын достојнӧј јеԁіномышлеԋнікјасӧс. Најӧ корӧны отсӧг вылӧ мӧԁ інтернаціоналӧс.

Абу мераыԍ враг поԁлостлы, коварстволы, абу мераыԍ сіјӧ ізворотлівостлы муԃерлунлы, сіјӧ ізобретателностлы сіјӧ уловкајаслы. Абу мераыԍ сіјӧ чудовішнӧј преступлеԋіјејаслы. Ԁопрос петкӧԁлӧ, мыј Бухарін вӧлі інтервентјаскӧԁ војнаын фронт востӧмлӧн сторонніком. Сіјӧ кутіс пораженческӧј позіціја, сіјӧ вӧчіс ставсӧ сы могыԍ, меԁым вајны вред Сӧветскӧј Сојуз могуществолы, сіјӧ jітчиліс нароԁлы став вражԁебнӧј вынјаскӧԁ.

Тӧԁмавсӧ любопытнӧј ԃетал. Заговорщікјас кӧсјісны востны фронт немецјаслы, а фронт вылын пораженіјеын мыжајасӧс лыԃдісны целесообразнӧјӧн сетны судӧ. „Тајӧ,—віталіс Бухарін предварітелнӧј слеԁствіје вылын,—сетас міјанлы позянлун кыскыны ас бӧрса массајасӧс, патріотіческӧј лозунгјасӧн ворсӧмӧн“. Тащӧм вӧлі ijезуітскӧј тактікаыԍ Бухарінлӧн ԁа став „право-троцкістскӧј блоклӧн“, —дукмӧм клоакалӧн, кӧні жуіс былсікас контрреволуціоннӧј ԋајтыс.

Поԁсуԁімӧјјас скамја вылын—закореԋелӧј шпіон, гырԁмӧм мортвіыԍ, фашістскӧј разведкајаслӧн најміт, коԁі способнӧј став сӧԁ ԃелӧ вылас, рӧԁіналы ізмеԋнік.

Свіԃетеԉніца Јаковлевалӧн показаԋіјејасыс, коԁӧс ԁопросітӧма асја засеԁаԋіје помын, поԁтвержԁајтӧны, мыј Бухарінлӧн зев гнуснӧј злоԁејаԋіјејас абу случајнӧјӧс, мыј сіјӧ важӧнԋін нароԁлӧн враг. Јаковлева—1918 воын сіӡ шусаналӧн „левӧј“ коммуԋістјас группаса ӧті віԁнӧј участніца—віталіс, мыј Бухарінлӧн ӧтщӧщ „левӧј“есерјаскӧԁ вӧлі Ԉеԋінлӧн јурнуӧԁан сӧветскӧј правітелствоӧс путкыԉтан план, Ԉеԋінӧс, Сталінӧс ԁа Свердловӧс арестујтан ԁа фізіческӧја бырӧԁан ԁа „левӧј“ коммуԋістјаслыԍ ԁа есерјаслыԍ выԉ правітелство котыртан план. Сӧветскӧј властлы паныԁ тышкасан программа вӧлі ізложітӧма Бухарінӧн московскӧј областнӧј бјуро резолуціјаын. Сы бӧрын, кыӡі „левӧј“ коммуԋістјас потерпітісны поражеԋіје ԁа побеԁітісны Ԉеԋінлӧн сторонԋікјасыс, сіјӧ резолуціјасӧ, коԁі грӧӡітіс „левӧј“ коммуԋістјаслыԍ поԁпоԉнӧј уж ерԁӧԁӧмӧн, Бухарін преԁлоԅеԋіје серті вӧлі протоколјасыԍ бостӧма. Јаковлевалӧн ԁа Манцевӧн ԁа бырӧԁӧма.

Бухарін поԁтвержԁајтӧ, мыј 1918 воын вӧлі Ԉеԋінлыԍ правітелство путкыԉтан ԁа Ԉеԋінӧс, Сталінӧс, Свердловӧс арестујтан план.

Луԋја засеԁаԋіје помын Вышінскіј јорт лыԃдӧ доктор Белостоцкіјлыԍ шыԃдчӧм право-троцкістскӧј банԁаса участнікјасӧн Максім Горʼкіјӧс гнуснӧја віан ӧткымын обстојателствојас jылыԍ ԁа хоԁатајствујтӧ тајӧ шыԃдчӧмсӧ ԃелӧӧ ӧтувтӧм jылыԍ. Вышінскіј јорт суԁ воӡын хоԁатајствујтӧ свіԃетеԉ пыԃдісі доктор М. J. Белостоцкіјӧс ԁа меԃіцінскӧј експертјас пыԃдісі наукаса заслуженнӧј ԃејатеԉ Шерешевскіј јортӧс, наукаса заслуженнӧј ԃејатеԉ профессор Ԁ. А. Бурмінӧс, профессор В. Н. Віноградовӧс, профессор Ԁ. М. Россіјскіјӧс ԁа меԃіцінскӧј наукајасса доктор В. Ԁ. Зіпаловӧс корӧм jылыԍ.

Суԁ могмӧԁӧ прокурорлыԍ хоԁатајствосӧ. Та вылын асја засеԁаԋіје помасӧ.

Март 7-ӧԁ луԋса рытја засеԁаԋіјелӧн ԁԋевԋік

Март 7-ӧԁ луԋса рытја засеԁаԋіје вылын СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн Војеннӧј Коллегіја воӡӧ ԁопросітіс свіԃетеԉніца Јаковлеваӧс. Јаковлева показаԋіјејаслыԍ тырвыјӧ тыԁалӧ, мыј мыжалана Бухарін вӧлі 1918 воын „левӧј“ коммуԋістјаслыԍ ԁа „левӧј“ есерјаслыԍ заговор главнӧј котыртысӧн. Сіјӧ чуԁовішнӧј заговорыԍ преслеԁујтіс сӧветскӧј власт путкыԉтан, Ԉеԋінӧс, Сталінӧс, Свердловӧс арестујтан ԁа віан цеԉ.

Свіԃетеԉніца Јаковлева бӧрын показаԋіјејас сетӧ свіԃетеԉ Осінскіј, коԁі 1918 воын вӧлі „левӧј“ коммуԋістјас группаса вескӧԁлысјас пӧвсыԍ ӧтіӧн. Осінскіј віталӧ, мыј партіја руковоԁстволы паныԁ восса фракціоннӧј тышкӧԁ ӧтщӧщ „левӧј“ коммуԋістјаслӧн группа нӧшта 1918 во завоԁітчігӧн-на вуӡіс преступнӧј нелегаԉнӧј ԃејствіјејасӧ.

Осінскіјкӧԁ лічнӧј сорнітчыын Бухарін віставліс Ԉеԋінӧс, Сталінӧс ԁа Свердловӧс арестујтны ԁа віны коланлун jылыԍ. Осінскіјкӧԁ сіјӧ-жӧ сорԋіын Бухарін іԋԁіс, мыј сыӧн прінімајтсӧма мерајас заговорлыԍ „база“ паскӧԁӧм куӡа. Бухарін јуӧртіс Зіновјевкӧԁ ԁа Каменевкӧԁ та куӡа аслас сорнітчӧмјас jылыԍ, коԁјас партіјалы паныԁ тышкасісны ԃвурушнічајтӧмӧн: Брестскӧј мір jылыԍ вопросын Ԉеԋін позіціјалы паныԁ воссӧн выступајттӧг, најӧ ԃелӧ вылас тышкасісны тајӧ позіціјаыслы паныԁ. Тащӧм-ӧ кыкпӧвса віӡ нуӧԁіс і Троцкіј, коԁі маскірујтіс лжівӧј лозунгјасӧн Брестскӧј мір кырымалӧмлы паныԁ асыс бешенӧј тышсӧ. „Левӧј“ коммуԋістјаслӧн вӧлі лӧсӧԁӧма блок „левӧј“ есерјаскӧԁ ԁа сорӧнжык вескыԁвывса есерјаскӧԁ. „Левӧј“ есерјаслыԍ мјатеж 1918 воын вӧлі котыртӧма сіјӧ установкајаскӧԁ тырвыјӧ лӧсалӧмӧн, коԁјасӧс выработајтӧма „левӧј“ коммуԋістјасӧн ԁа „левӧј“ есерјасӧн ӧтувја сорнітчӧмјасын. Бухарін вӧлі тӧԁӧ „левӧј“ есерјасӧн сӧветскӧј властлы паныԁа вооружоннӧј мјатеж ԁастӧм, вӧлі тӧԁӧ наӧн сӧветскӧј правітелстволыԍ ԁа партіјалыԍ вескӧԁлысјасӧс арестујтӧм ԁа віалӧм ԁастӧм.

Свіԃетеԉ Манцев јуӧртӧ сіјӧ-жӧ фактјассӧ, мыј і воӡӡа кык свіԃетеԉыԍ. Сіјӧ віталӧ сы jылыԍ, мыј 1918 воын „левӧј“ коммуԋіст Стуков московскӧј областнӧј бјуро засеԁаԋіје вылын вӧчіс ԁоклаԁ Бухарін установкајас серті, кӧні віталіс сӧветскӧј власт путкыԉтны, партіјаса ԁа правітелствоса вескӧԁлысјасӧс —Ԉеԋінӧс, Сталінӧс, Свердловӧс арестујтны ԁа фізіческӧја бырӧԁны коланлун jылыԍ; Стуков ԁоклаԁ куӡа вӧлі шуӧма воӡӧ нуӧԁны сорнітчӧмјас „левӧј“ есерјаскӧԁ, мӧԁ ногӧн-кӧ кутны накӧԁ блок. Тајӧ засеԁаԋіјелыԍ протокол вӧлі пыртӧма московскӧј областнӧј бјуро протоколјас кнігаӧ. Бӧрынжык, кор партіја жугӧԁіс „левӧј“ коммуԋістјаслыԍ фракціјасӧ ԁа московскӧј организаціјаӧ вӧлі бӧрјӧма руковоԁство, партіјнӧј віӡ ԁор суланлысјасыс, Бухарін щӧктіс Манцевлы ԁа Јаковлевалы бырӧԁны тајӧ протоколсӧ. Тајӧ і вӧлі вӧчӧма војын кыкнан конспіраторнас Бухарін іԋԁӧԁ серті.

Мыжалана Бухарін зілӧ голословнӧј отріцајтны свіԃетелјаслыԍ Јаковлевалыԍ, Осінскіјлыԍ ԁа Манцевлыԍ показаԋіјејассӧ. Улікајас сӧкта улын сылы быт лоі прізнајтны, мыј „левӧј“ коммуԋістјас группаыԍ заговорщікјаслы сетліс ԃіректіва Ԉеԋінӧс, Сталінӧс, Свердловӧс арестујтӧм jылыԍ. Но сеԋі-жӧ сіјӧ термасӧ віставны, мыј арест ԁастӧмын воӡмӧстчысӧн вӧлі Троцкіј, коԁі кыпӧԁіс ізмеԋніческӧј формула выԉ кабінет лӧсӧԁӧмлы паныԁ тыш коланлун jылыԍ.

Бухарін кывјас серті, сіјӧ поԁԁержівајтіс Троцкіјлыԍ установкасӧ.

Свіԃетелјас Јаковлева, Осінскіј ԁа Манцев настаівајтӧны асланыԍ став показаԋіјејас вылын. Свіԃетеԉніца Јаковлева ускӧԁӧ тӧԁвылас Бухарінлы, мыј сіјӧ лічнӧ нуӧԁіс сыкӧԁ сорні Ԉеԋінӧс, Сталінӧс ԁа Свердловӧс віӧм jылыԍ. Сӧен берԁӧ топӧԁӧм мортвіыԍ Бухарінлӧн петӧ прізнаԋіје, мыј сіјӧ сетіс заговорщікјаслы ԃіректіва правітелствоса вескӧԁлысјасӧс „арестујтігӧн насілственнӧј способјас прімеԋітӧм jылыԍ“.

Бухарін сетӧ свіԃетелјаслы крʼучкотворскӧј вопросјас јавнӧј целӧн ӡугны ԁа нужԁајтны суԁебнӧј слеԁствіје.

Прокурор Вышінскіј јорт сетӧ свіԃетелјаслы соԁтӧԁ вопросјас 1918 воса заговорын Бухарін роԉ jылыԍ, партіјаса ԁа правітелствоса вескӧԁлысјас свобоԁа ԁа олӧм вылӧ покушеԋіјеын сіјӧ участвујтӧм jылыԍ. Вочакывјасыԍ тыԁалӧ, мыј Бухарін ворсіс тајӧ злоԁејскӧј заговорас главнӧј поԁстрекателлыԍ роԉ.

Свіԃетеԉ Манцев соԁтӧ асыԍ показаԋіјејассӧ јуӧртӧмӧн, мыј 1919 воын Троцкіј сыкӧԁ лічнӧј бесеԁаын јуксіс правітелство путкыԉтан, Сталін јортӧс арестујтан ԁа сіјӧ, Троцкіј, лічнӧ охрана вынјасӧн віан планјасӧн. 1920 воын свіԃетеԉ Манцев служебнӧј објазанностјас олӧмӧ пӧртан поряԁокын ԁоклаԁывајтіс Троцкіјлы Харʼковын Сталін јорт вылӧ прімітӧм покушеԋіје расслеԁујтӧм jылыԍ. Троцкіј нумјалӧмӧн вӧзјіс сылы не пӧлтны ԃелӧсӧ, меԁым ез пострадајтны „міјан јортјас“. Расслеԁоваԋіјесӧ вӧлі ԁугӧԁӧма.

Тајӧ фактјассӧ Манцев ӡебіс партіјаыԍ ԁа сӧветскӧј органјасыԍ.

Суԁ вуӡӧ свіԃетеԉ Камковӧс, „левӧј“ есерјаслӧн партіја ЦК-са вӧвлӧм шлеԋӧс ԁопросітӧмӧ. Камков віталӧ, мыј нӧшта Брестскӧј мір кырымалан каԁколастын сыкӧԁ сорніын Бухарін сетіс преԁлоԅеԋіје сӧветскӧј правітелство путкыԉтӧм jылыԍ ԁа „левӧј“ коммуԋістјаслыԍ ԁа „левӧј“ есерјаслыԍ правітелство лӧсӧԁӧм jылыԍ. Сещӧм правітелствоса глава пост вылӧ канԁіԁат пыԃдісі Бухарін шуіс Пјатаковӧс. Ӧтщӧщ Бухарін вӧзјіс арестујтны Ԉеԋінӧс. Тајӧ сорніас воӡмӧстчысӧн вӧлі Бухарін. Воӡӧ „левӧј“ коммуԋістјас ԁа „левӧј“ есерјас лӧсӧԁісны соглашеԋіје тајӧ установкајас поԁув вылас.

Камков, коԁі вӧлі 1918 воын „левӧј“ есерјаслыԍ мјатеж котыртысјас ԁа германскӧј посол Мірбахӧс віысјас пӧвсыԍ ӧтіӧн, віталӧ воӡӧ, мыј Бухарін вӧлі тӧԁӧ мјатеж ԁастӧм jылыԍ, вӧлі Мірбахӧс віӧм котыртӧм jылыԍ.

(Помсӧ віӡӧԁ 4 лістб.).

Сыктывкарса стројтехнікумын велӧԁчысјас тӧԁмасӧны аԋтісӧветскӧј „право-троцкістскӧј блок“ вылын процесс матерјалјасӧн.

71

АНТІСӦВЕТСКӦЈ „ПРАВО-ТРОЦКІСТСКӦЈ БЛОК" ВЫЛЫН ПРОЦЕСС

Бӧрјаԁӧн свіԁетеԉјас группаыс јуассӧ Кареԉін, коԁі сіԅ-жӧ 1918 воын вӧлі „ԉевӧј" есерјаслӧн партіја ЦК-са шԉенӧн ԁа „ԉевӧј" есерјас ԁа „ԉевӧј коммуԋістјас" сорԋітчӧмјаслӧн главнӧј участԋікјас пӧвсыс ӧтіӧн. Первој боксаԋыс сорԋітчӧмјасас участвујтісны Кареԉін, Камков, Прошјан ԁа Натансон, мӧԁјас боксаԋыс—Бухарін, Пјатаков, Раԁек. Кареԉін лыԁӧ „ԉевӧј" коммуԋістјаслыс ԁа „ԉевӧј" есерјаслыс заговорщіческӧј блок кырымалӧмӧн 1917 воса ԁекабрсаԋ. Сорԋітчӧмјас муԋӧмын вӧлі шуӧма пуктыԉтны сӧветскӧј правітеԉство вооружоннӧј мјатеж пыр. Бухарін выскажітчіс сы ԁор, меԁым заговорщікјас „ез субтны" Ԉеԋінӧс ԁа Сталінӧс віӧм воԅын. 1918 воын „ԉевӧј" есерјаслыс мјатеж ԁастӧм нуӧԁіс „ԉевӧј" коммуԋістјас тӧԁӧмӧн ԁа санкціјаӧн. Бухарін тӧԁіс і Мірбахӧс віӧм ԁастӧм јылыс; сіјӧ вескір шуіс тајӧ провокационнӧј актсӧ „ефектнӧјӧн ԁа еффектівнӧј воскоӧн".

Кареԉін вісталӧ, мый „ԉевӧј" есерјаслыс мјатеж пӧԁтӧм бӧрын Бухарін вӧлі тӧԁӧ правӧј есерјасӧн Ԉеԋін јорт олӧм вылӧ поԁлӧј покушеԋіје ԁастӧм. Сыыс-на унжык, Бухарін форсірујтіс тајӧ террорістіческӧј актсӧ олӧмӧ пӧртӧм, термӧԁіс мортвіысјасӧс. Кареԉінлӧн тајӧ показаԋіјејасӧн устанавԉівајтчӧ ужалыс јӧзлӧн вожԁ Владімір Іԉіч Ԉеԋін олӧм вылӧ есерка Капланӧн покушеԋіје котыртӧмын Бухарінлӧн участіје.

Кареԉінлыс тајӧ показаԋіјесӧ поԁтверждајтӧ і прокурорӧн јуасӧм свіԁетеԉ Осінскіј, коԁі вісталіс, мый есерка Каплан покушеԋіје бӧрын сіјӧ тӧԁмаліс „ԉевӧј" коммуԋіст Стуков кывјасыс сы јылыс, мый покушеԋіје вӧлі „ԉевӧј коммуԋістјас" ԁа „ԉевӧј" есерјас преступнӧј блок установкајаслӧн ԁа организационнӧј меропријатіјејаслӧн резуԉтатӧн.

Бухарін јуроԁствујтӧ, партіјаса ԁа правітеԉствоса вескӧԁлысјас олӧм вылӧ террорістіческӧј актјас котыртӧм ԁінӧ асԍыс прічастност воԅӧ отріцајтӧмӧн.

Государственнӧј обвіԋітеԉ Вышинскіј јорт устанавԉівајтӧ, мый Бухарін бостчіс боԉшевістскӧј партіјалы паныԁ чорыԁ тышӧ пырыс-пыр 1917 воын заграԋіцаыс аслас воӧм бӧрын.

Вышинскіј јорт Бухарінлы сетӧ вопрос: ез-ӧ сетны сылы кущӧмкӧ специаԉнӧј органјас заԁаԋіјејас сӧветскӧј властькӧԁ тышкасӧм јылыс ԁа Ԉеԋінӧс, Сталінӧс ԁа Свердловӧс віӧм јылыс. Мортвіыс Бухарін пыр отріцајтӧ іностраннӧј развеԁкајаскӧԁ асԍыс јітӧԁ, коԁ јылыс вісталіны пыр выл і выл уԉікајас.

Заседаԋіје пом воԅвылын прокурор Вышинскіј јорт формуԉірујтӧ уна вопрос меԁіцінскӧј експертізалы. Тајӧ вопросјасыс кутӧны цеԉӧн тӧԁмавны обстановка М. Горʻкіјӧс, Кујбышевӧс, Менжінскіјӧс ԁа Максім Пешковӧс (М. Горʻкіјлыс пісӧ) злоԁејскӧја віӧмлыс, а сіԅ-жӧ покушеԋіјелыс обстојатеԉствојас, коԁӧн вӧлі ԁастӧма мыжалана Јагоԁаӧн ԁа Булановӧн Ԋ. І. Јежов јорт олӧм вылӧ. Експертјас наукаса заслуженнӧј ԁејатеԉ Н. А. Шерешевскіј, наукаса заслуженнӧј ԁејатеԉ профессор Ԁ. А. Бурмін, профессор В. Н. Віноградов, профессор Ԁ. М. Россіјскіј ԁа меԁіцінскӧј наукајас куԅа ԁоктор В. Ԁ. Ԅіпалов составын заԁімајтӧны суԁ залын налы лӧсӧԁӧм местајас.

(ТАСС).

Март 8-ӧԁ лунса асја заседаԋіјелӧн ԁԋевԋік

Боԉшевістскӧј партіја ԁінӧ, сӧветскӧј нароԁ ԁінӧ асланыс ԅверсама скӧралӧмын, „право-троцкістскӧј блокса" банԁітјас ез субтлыны міјан странаса меԁбур пјанӧс віалӧм воԅын. Право-троцкістскӧј банԁаса мортвіысјас вірӧскі помыс усіны ОГПУ-са вескӧԁлыс Менжінскіј, сӧветскӧј государстволӧн зев тӧԁчана ԁејатеԉ Кујбышев, веԉікӧј пролетарскӧј пісатеԉ Горʻкіј ԁа сылӧн піыс М. Пешков. Опытнӧј јурвунԁалысјас хладнокровіјеӧн ԁа расчотԉівостӧн мӧвпалісны банԁіт Јагоԁа ԁа „блокса" мукӧԁ участԋікјас асԍыныс злоԁејаніјесӧ ԁа сещӧм-жӧ хладнокровіјеӧн пӧртісны олӧмӧ.

Сы јылыс, кыԇі оруԁујтісны тајӧ пеж гаԁјасыс, кыԇі најӧ ԋекущӧм сретствојасӧн брезгујттӧг, шеԁӧԁісны преступнӧј мӧвпјассӧ олӧмӧ пӧртӧм, поԁробнӧј показаԋіјејас суԁлы сетіс март 8 лунса асја заседаԋіје вылын поԁсуԁімӧј Ԉевін.

Ԉевін тырвыјӧ поԁтверждајтӧ зев сӧкыԁ преступлеԋіјејасын асԍыс мыжсӧ. Но сіјӧ зілӧ суԁ воԅын лоны сӧмын Јагоԁалӧн „сіԋтӧм ӧруԁіјеӧн". Ԁопрос петкӧԁлӧ, мый Ԉевін мортвіӧмјас актівнӧја котыртыс. Ԉечітыс врачлыс асԍыс положеԋіјесӧ іспоԉзујтӧмӧн, сіјӧ тӧԁӧмӧн, муԋіс меԁбур сӧветскӧј јӧзӧс віӧм вылӧ, сы бӧрын, кор Јагоԁа јујӧртіс сылы сы јылыс, мый тајӧ колӧ преступнӧј банԁалы, коԁӧн вескӧԁлӧны Троцкіј, Рыков ԁа Бухарін, коԁі ԁастӧ антісӧветскӧј заговор. Уна во чӧж Ԉевін олӧмӧ пӧрталіс Јагоԁалыс чуԁовішщнӧј заԁаԋіјејассӧ. Государственнӧј обвіԋітеԉ Вышинскіј јорт јуасӧмјас вылӧ вочавіјӧмӧн, Ԉевінлы быԁ лоі прізнајтчыны сыын, мый сіјӧ ԁејствујтіс кыԇі сӧветскӧј властьлӧн політіческӧј враг.

Ԉевін тӧԁмасіс Јагоԁакӧԁ нӧшта 20-ӧԁ во помын ԁа сіјӧ каԁсаԋ налӧн јітӧԁыс пыр јонміс. Јонжыка топыԁ дружба заводітчіс 1928 восаԋ, кор поԁсуԁімӧј лоіс постојаннӧј врачӧн Алексеј Максімовіч Горʻкіјлы ԁа, аслас прізнајтӧм серті, асланыс мортӧн Максім Горʻкіј керкаын. Секі-нін Јагоԁа кутіс петкӧԁлыны Ԉевін ԁінӧ вывті ыжыԁ вніманіје. Тајӧ вніманіјеыс петкӧԁчіс сыын, мый Јагоԁа ыставліс ԁокторлы цветјас, ԁона французскӧј віна ԁа поԁарітіс вескір... ԁача.

Алексеј Максімовіч Горʻкіј семјаыскӧԁ ӧтлаын локтӧ Італіјаыс постојаннӧј олӧм вылӧ Москваӧ. Ӧтчыԁ 1933 во заводітчігӧн, Ԉевін ԁа Јагоԁа костын вӧлі сорԋі Горʻкіј пі јылыс—Максім јылыс. Јагоԁа вісталіс том Пешков поведеԋіјеӧн асԍыс ԋеԁоволствујтчӧм, а мӧԁыс аԅԅыслігӧн заводітіс-нін сорԋітны сы јылыс, мый Максім Пешков шогмытӧм морт, мый сіјӧ „вреднӧ" ԁејствујтӧ батыс вылӧ, коԁі сіјӧс зев јона раԁејтӧ, ԁа мый сіјӧс колӧ іԁравны.

Вышинскіј. Мӧԁногӧнкӧ—сіјӧс віны?

Ԉевін. Ԁерт-жӧ.

Поԁсуԁімӧј Ԉевін ӧԁјӧ сӧгласітчіс пӧртны олӧмӧ Јагоԁалыс тајӧ гнуснӧј поручеԋіјесӧ, термасӧ корсны аслыс отсасысјасӧс ԁа регыԁ аԅӧ најӧс.

Сіјӧ-жӧ каԁӧ Јагоԁалӧн петӧ выл преступнӧј план: сіјӧ поручајтӧ Ԉевінлы віны вісыс Менжінскіјӧс. Ԉевін корӧ отсӧг вылӧ Казаковӧс.

Поԁлӧј заговорщікјас бостчӧны пӧртны олӧмӧ гнуснӧј мӧвпнысӧ. Ԉевін ԁа Крʻучков лӧсӧԁӧны Максім Пешковлы сещӧм условіјејас, мый сіјӧ вісьмӧ лоԇкӧјјас крупознӧј воспалеԋіјеӧн. Најӧ прімеԋајтӧны ԉечітӧмлыс вреԁітеԉскӧј метоԁјас. Вісыс Менжінскіјлы Ԉевін ԁа Казаков сетӧны ԉекарствојас сещӧм сочетаԋіјејасын, мый најӧ лоӧны јаԁӧн, ԋещыштӧны сылыс меԁбӧрја вынјассӧ. І вот пӧшті ӧтпырјӧ 1934 воса мај 10—11 лунјасӧ чекіст Менжінскіј ԁа Горʻкіјлӧн піыс—Максім Пешков кулӧны Јагоԁа інԁӧԁ серті віӧмӧн.

Право-троцкістскӧј банԁа требујтӧ выл жертвајас. Јагоԁа вӧзјӧ аслас споԁручнӧјјаслы олӧмӧ пӧртны выл преступнӧј актјас—віны ВКП(б) ЦК політбјуроса шԉенјасӧс. Јагоԁаӧн тајӧ вӧзјӧм вылӧ вочакыв пыԁԁі Ԉевін ачыс вісталӧ німсӧ Валеріјан Владіміровіч Кујбышевлыс, коԁӧс сіјӧ ԉечітіс уна во чӧж ԁа коԁлыс зԁоровје состојаԋіјесӧ бура тӧԁіс. „Право-троцкістскӧј блок" субтӧԁӧ ӧтущӧщ мог—бырӧԁны Алексеј Максімовіч Горʻкіјӧс, геԋіаԉнӧј пісатеԉӧс, коԁі вӧлі заговорщікјаслы опаснӧјӧн. Повтӧм гӧлӧсӧн поԁсуԁімӧј Ԉевін сетӧ показаԋіјејас суԁлы сы јылыс, кыԇі вӧлі віӧма Кујбышевӧс. Плетԋевкӧԁ ԁа Кујбышевлӧн секретар Максімов-Ԁіковскіјкӧԁ ӧтлаын Ԉевін вылыс прімеԋітіс ԉечітӧмлыс вреԁітеԉскӧј метоԁјас. Таԅӧ сіјӧ вӧчӧ Алексеј Максімовіч Горʻкіјкӧԁ. Пісатеԉӧс віӧмын актівнӧј участіје прінімајтӧ поԁсуԁімӧј Крʻучков. Ԅвермӧм врагјас отравітісны веԉікӧј роч нароԁлыс раԁејтана пісӧ.

Право-троцкістскӧј банԁаыс преԁатеԉјаслӧн ԁа ізменԋікјаслӧн ԁостојнӧј споԁвіжԋік, врач, коԁі асԍыс знаԋіјејассӧ вескӧԁліс сӧветскӧј нароԁлы вреԁ вылӧ ԁа ӧні зев сӧкыԁ преступлеԋіјејасыс пукалӧ поԁсуԁімӧјјаслӧн скамја вылын—тащӧм мыжалана Ԉевін.

* *

Март 8 лунса асја заседаԋіјесаԋ заводітӧмӧн, меԁіцінскӧј експертјас пыԁԁі суԁ вылын прісутствујтӧны: наукаса заслуженнӧј ԁејатеԉ проф. Н. А. Шерешевскіј, наукаса заслуженнӧј ԁејатеԉ проф. Ԁ. А. Бурмін, проф. Віноградов, проф. Ԁ. М. Россіјскіј, меԁіцінскӧј наукајасса ԁоктор В. Ԁ. Ԅіпалов.

(ТАСС).

Март 8-ӧԁ лунса рытја заседаԋіјелӧн ԁԋевԋік

СССР Верховнӧј Суԁ Военнӧј Коллегіја заседаԋіје вылын март 8 лунӧ рытнас вӧлі ԁопросітӧма поԁсуԁімӧј Булановӧс, коԁі вӧлі поԁсуԁімӧј Јагоԁалӧн лічнӧј секретарӧн.

Буланов кывјасыс тыԁовтчӧ, мый контрреволуціоннӧј переворот ԁастӧмӧн, заговорщікјас воԅвыв уклісны ас костаныс ԁолжностјас. Ачыс Јагоԁа інԁыссіс совнаркомса преԁсеԁатеԉӧн. Јенукіԇе заговорщікјасӧн інԁыссіс ЦК-са преԁсеԁатеԉ пост вылӧ, Тухачевскіј оборона куԅа коміссар пост вылӧ. Бухарінӧс ԁа Рыковӧс право-троцкістскӧј банԁа інԁыліс ЦК-са секретарјасӧн, сесса Бухарін јылыс Јагоԁа шуліс: „Сіјӧ лоас менам ԋе омӧԉжык Геббеԉсыс". Булановкӧԁ сорԋітігӧн Јагоԁа казтывліс „право-троцкістскӧј блок" костын соглашеԋіје емлун јылыс, ӧті боксаԋ, германскӧј ԁа јапонскӧј фашістјаскӧԁ—мӧԁсаԋ. Јагоԁа веԉ унаыс сетліс государственнӧј сретствојасыс Булановлы сӧмлыс ыжыԁ суммајас іностраннӧј ваԉутаын (20000 ԁолларӧн) заграԋіцаӧ Троцкіјлы мӧԁӧԁӧм вылӧ.

Буланов вісталӧ воԅӧ Јагоԁалӧн служебнӧј преступлеԋіјејас јылыс. ОГПУ—НКВԁ-са руковоԁітеԉ ԁолжностын ізменԋік Јагоԁа аслас покровітеԉство улын плоԁітіс контрреволуціоннӧј заговорщікјасӧс. Сіјӧ ԇебліс став масти ԁа рӧма троцкістјасӧс, зіновјевецјасӧс, меԋшевікјасӧс, правӧј банԁітјасӧс. Арестујтӧм право-троцкістскӧј банԁітјаслы Јагоԁа лічнӧ сетлывліс інструкціјајас сы јылыс, кыԇі кутны асԍыныс ԁопрос ԁырјі: таԅ вӧлі Углановӧс, Ԁрејцерӧс ԁа І. Ԋ. Смірновӧс арестујтігӧн. Наркомвнуԁеԉ аппаратын Јагоԁа лӧсӧԁіс шпіонскӧј поз. Буланов вісталӧ наркоматса уна работԋікјасӧс німјаснас, коԁјас вӧліны германскӧј шпіонјасӧн. Булановкӧԁ бесеԁаын, Јагоԁа сетіс сылы гӧгӧрвоны, меԁым сыӧн вӧлі С. М. Кіровӧс віны ԁастысӧмӧн. Воԅӧ Булановлы лоис тӧԁса, мый Јагоԁа котыртіс Максім Горʻкіјӧс, Кујбышевӧс, Менжінскіјӧс ԁа М. А. Пешковӧс (А. М. Горʻкіјлыс пісӧ) віӧм.

Буланов сетӧ поԁробнӧј показаԋіје Ԋ. І. Јежов јорт олӧм вылӧ покушеԋіје ԁастӧмын аслас участіје јылыс. Злоԁеј Јагоԁа котыртіс Јежов јортлыс квартірасӧ јаԁовітӧј веществоӧн опрыскывајтӧм, коԁі ԁолжен вӧлі разрушајущӧја ԁејствујтны сіјӧ ԅоԋвіԅалун вылӧ. Кор Јежов јортӧс вӧлі назначітӧма Пыщкӧсса Ԁелӧјас куԅа Нароԁнӧј Коміссарӧн, Буланов, Јагоԁа заԁаԋіје серті, унаыс опрыскывајтліс наркомлыс кабіԋетсӧ јаԁовітӧј веществојасӧн.

Суԁ вужӧ Јагоԁаӧс ԁопросітӧмӧ.

Уԉікајас сӧкталун улын поԁсуԁімӧј Јагоԁа прізнајтӧ сыӧн вӧчӧм преступлеԋіјејас, поԁтверждајтӧ став показаԋіјејассӧ, коԁјас сіјӧ сетӧма преԁварітеԉнӧј сԉеԁствіје вылын.

Сіјӧ вісталӧ суԁлы, мый правӧјјаслӧн контрреволуціоннӧј организаціјаын сіјӧ суваліс 1928 восаԋ. Государственнӧј безопасност органјасын Јагоԁаӧн ужалӧмкӧԁ јітӧԁын, правӧјјаслӧн верхушка субтӧԁ сы воԅӧ мог віԅны провалјасыс асԍыс јеԁіномышԉенԋікјасӧс-заговорщікјасӧс.

Јагоԁа окота пырыс муԋіс аслас служебнӧј ԁолглы ізмена вылӧ. Сіјӧ вісталӧ, мый сіјӧ ізмеԋіческӧј уж вӧсна, „право-троцкістскӧј блоклы" уԁајтчіс тащӧм ԁыр каԁ нуӧԁны асԍыс контрреволуціоннӧј ужсӧ. ОГПУ—НКВԁ аппаратын руковоԁашщӧј ԁолжностјасӧ Јагоԁа інԁаліс асԍыс сообщԋікјасӧс. Сылы бура вӧлі тӧԁса, мый правӧјјаслӧн участԋікјас пӧвсыс ӧткымынјас НКВԁ-ын суваліны „совместітеԉство" куԅа германскӧј ԁа мукӧԁ развеԁкајас служба вылын, сіјӧ покровітеԉствујтіс најӧ шпіонскӧј ужлы.

(Воԅӧ віԅӧԁ мӧԁ №-рыс).

Отв. редактор *Г. І. ТОРЛОПОВ.*

Уполн. Главлита № 1146 Сыктывкар, типография УПМ. Тираж 3055 екз.